

Tarhuri

Susanna Mikkonen

Hän poikkesi polulta viisi askelta etelään, hyppäsi ojan yli ja asteli lehtoon. Yölinnut lauloivat, ja tuuli, varkain liikkeelle lähtenyt, pyyhki hiljaa tuleentumaan käynnyttä viljaa. Yhtä pehmeinä olivat lapsen hiukset levinneet veden syliin, pinnalla oli kellunut koivuista pudonneita vaaleita siemeniä. Kovia ja hentosiipisiä, molempia yhtä aikaa. Tytön silmät olivat olleet kiinni, nukkunut hän melkein oli, veden emon sylissä, tuutuksessa tummimmassa.

Hän tavoitti pojan kiveiltä, lepuuttamasta leukaa polveensa. Päätti edetä varoen, ettei säikäyttäisi tai saisi uudelleen pakenemaan saaliseläimen lailla. Hän kallisti päätään, arvioi, miten uskaltaisi lähestyä. Hälytysajoneuvojen vilkut olivat häikäisseet, ja pojan äidin huuto oli leikannut kesäillan, kaikunut veden tyyntä pintaa riistäen halki jänteet ja luiset ytimet. Nyt yössä huusi enää kuovi, omaa nimeään.

Lehto oli kultainen, ja yö humisi lehtipuissa, jotka tiputtelivat valonsäikeitä oksiltaan.

– Hieno paikka, hän sanoi hiljaa. Poika ei liikahtanut, oli varmasti kuullut hänen tulonsa jo kaukaa. Äännet kiirivät kesäyössä kirkkaammin, rehellisinä ja puhtaina. Hän kiersi pojan varovasti, istahti kiven toiseen päähän ja antoi asentonsa peilata tämän liikkeitä. Se loisi luottamusta, saisi ymmärtämään, että he olivat samalla puolella. Miten ravistelevaa täytyi olla lapselle, kun kohtasi sellaista ensimmäistä kertaa. Mutta hän auttaisi, hän oli ammattilainen. Hänellä oli aavistuksensa tapahtumien kulusta, mutta oli parempi ensin varmistua.

– Kävittekö illalla uimassa? hän kysyi varovasti.

– Vesi on aika lämmintä. Kuin linnunmaitoa.

Poika katsoi häneen tummien hiustensa alta. Ne oli jätetty pidemmiksi päälaelta, mistä ne nyt ryöpsähtelivät paksuina mättäinä silmille.

Ei vastausta.

Satakieli aloitti särisevän soittonsa lähivuonassa, he olivat hiljaa. Luonto täytti ilman ja maiseman vaivattomasti ja sopusoinnussa, ei kömpelösti ja vulgaaristi kuten ihmiset. Välillä hänestä tuntui, että ihmiset olivat pahinta saastaa. Runnoivat ja raikasivat, eivät välittäneet, minne roskansa viskoivat. Luonnossa oli järjestys, pyhä muoto, joka lepäsi järkähtämättä kaikkeudessa. Hän ei voinut sietää piittaamattomuutta, ei voinut sietää tuhlausta. Hän oli tarhuri, joka kitki pois rönsyt ja rikkaruohot. Silti jotkut niistäkin olivat paikallaan, juuri siellä, minne kuuluivatkin.

Poika oli hentoluinen ja kapeakasvoinen, silmät tummintä pikeä, ja tässä hän istui arvuuttelemassa, oliko tämä ollut osallisena sisarensa onnettomuuteen. Jos niin todella oli käynyt, lapsi tarvitsi apua.

– Käytiin me uimassa, poika sanoi. Ääni oli lapsen, eikä poika vielä ollutkaan täyteen mittaansa kasvanut.

– Varpu halusi leikkiä merenneitoa.

Hän nyökkäsi, ei sanonut sanaakaan. Oli parasta edetä hitaasti ja antaa lapsen itse kertoa. Hän muisteli ensimmäistä kertaa, kun oli ollut tekemisissä kuolleen ihmisen kanssa. Eläimiä hän oli nähnyt hengettömänä, useampiakin, mutta ihminen oli eri asia. Luulisi, että sellaiseen tottuu. Siihen, että valo katseessa tummuu ja sitten kokonaan katoaa. Lapsen kohdalla se oli varmasti vielä pysähdyttävämpää; sellaista, mitä jäi väkisin katsomaan. Lapsia ei ollut hänen kohdalleen sattunut.

Oli se aika yöstä, kun päivänkehrä ei ollut enää kirkas, ja maailma nuokkui valossa, joka pilkahteli rauhattomasti esiin sieltä, mistä pääsi murtautumaan: lehtiverhon raosta ja tähkäpäiden yltä, sokaisten jokaisen, joka erehtyi katsomaan. Yöperhosten vuoro ei ollut vielä, pimeyden olennot leikkivät vasta sinisen laskeuduttua ja kosteuden noustua pellon sylissä. Kesäpäivä viileni, mutta vielä se ei puistattanut.

– Minusta se oli ihan typerä leikki, poika jatkoi.

– Ei merenneidot ui pinnalla. Ne sukeltaa.

– Osaako Varpu sukeltaa? hän kysyi ja pidätti hengitystään.

Osasiko. Osasiko.

– Ei se osannut kunnolla. Minä autoin sitä.

– Autoit?

– Autoin sitä uimaan veden alla niin, että se sukelsi oikeasti.

– Kai tiesit, ettei se osaa pidättää hengitystä?

– Tiesin.

Pöllö huusi. Yölintuja oli pelto ja ympäröivä metsä pullollaan. Kehräjä hyrisi ja surisi, ja ääni kulki loputtomiin yön selkää. Ei ollut syytä uskotella itselleen, että he olivat yksin illassa, vaikka se helposti lumosi niin luulemaan. Kenties kuolleetkin kulkivat rajamailla metsän ja pellon reunassa, siellä, mistä polku ei heitä tavoittanut.

– Se näytti ihan oikeasti merenneidolta veden alla.

Hän nyökkäsi. Antoi sanojen upota ihon läpi syvemmälle lihaan.

– Merenneidot pitää silmiä auki veden alla.

Kuva välähti uudelleen hänen mieleensä. Jonkun oli täytynyt sulkea tytön silmät jälkikäteen. Turha ele sekin, mutta inhimillistä. Kuolleen katse oli välinpitämätön, jälkeen jääneillä ei ollut enää merkitystä. Hän oli huomannut, että monen mielestä pahinta oli, miten yhdentekeviä he vainajille olivat. Siltä pelolta hän halusi itsensä säästää. Olla niin riippumaton, ettei edes kuolleiden ylenkatseella ollut väliä.

– Joudunko minä vankilaan? poika kysyi vakavana ja tuijotti hieman eksyneen näköisenä pellolle, jonka ylle alkoi kohota maaperän kosteutta.

Hän hätkähti. Havahtui mietteistään ja todellisuuteen. Hänen aavistuksensa oli osunut oikeaan. Sellaisen vain tiesi, tunnisti toisen katseessa. Niin nuori poika. Tämä totisesti tarvitsi apua, kiireellisesti.

– Teitkö mielestäsi väärin? hän kysyi pehmeästi.

Poika kohautti linnunluisia hartioitaan. –Me vain leikittiin.

Tietysti. Mahtoiko poika edes ymmärtää, että tämä ei ollut leikkiä? Hän katsoi uudestaan terävää leukaa ja pikitien värisiä silmiä. Kyllä poika ymmärsi. Häntä tämä ei saisi vedätettyä tekeytymällä tyhmäksi.

– Siskosi on kuollut. Varpu on kuollut. Hukkunut. Se ei ole leikkiä.

Poika nosti viereltään kepin, ja hän valmistautui ärähtämään. Tämä ei kuitenkaan alkanut riistää työvälineellään auki maan sydäntä ja lennätellä heiniä ja multakokkareita pitkin peltoa. Poika piirteli korsien päälle kevyesti, varoen taittamasta yhtäkään vartta. Hän rentoutui, laski matalammalle kätensä, joka oli jo puoliksi kohonnut ilmaan.

– Kyllä minä tiedän, että se on kuollut. Halusin vain kokeilla. Miltä se näyttäisi oikeana merenneitona.

No, miltä se näytti, hän ajatteli.

– Se näytti kivalta. Merenneidot ei huuda eikä pilaa toisten leikkejä.

Hän huokasi ja tunsi, miten aurinko painui henkäys henkäykseltä alemmas. Jossain oli kohta, jonka alle se ei laskisi, ei ennen kuin sysshallat tulisivat ja pyyhkisivät pois kultaiset illat.

– Kuulehan, hän sanoi pojalle.

– Sinä taidat olla vähän vaikeuksissa.

Poika nyökkäsi ja tuijotti totisena maahan.

– Kerrotko äidille?

Hän ajatteli pojan äitiä, omaa siskoaan, joka oli menettänyt lapsensa, kalleimman aarteensa. Mitä muuta he kuitenkaan olivat, kuin maata ja tomua?

– Kuulehan nyt, hän sanoi vakavana.

–Olet mennyt tekemään jotain peruuttamatonta. Mikään ei tuo Varpua takaisin.

Jälleen hän tunsi sormenpäissään virran, kuinka se kokosi voimiaan ja vyöryi kohta lävitse murskaavana aaltona. Hän muisti ensimmäisen kerran, kun oli itse kajonnut ihmiseen. Kuinka elämä oli yllättävän sitkeässä ja vaikea riistää, vaikka kuinka kiskoi ja kuokki. Hän oli ollut huomattavasti vanhempi kuin poika nyt. Hän osasi kitkeä sellaisia juuria, joita kukaan ei kaivannut puutarhassa. Ei tällä tavoin, ei näin näyttävästi. Pojalla oli vielä paljon opittavaa. Tarhuri työskenteli huomaamattomasti ja antoi kesän ympärillä versoa, kuin englantilaisessa puutarhassa.

– Sinun täytyy opetella varovaisemmaksi. Et voi valita ketä tahansa.

Poika katsoi häntä ensin tummin silmin, sitten havahtuen, nyökkäsi ja puristi huulensa yhteen. Hän vastasi pojan tuijotukseen ja haki ratkaisuja. Oli liian myöhäistä tarjota pojalle eläimiä. Tämä tiesi, mitä halusi. Hän auttaisi lasta, kaltaistaan.

Hän hymähti, puristi kevyesti pojan hartiaa. Veti tämän lähemmäs itseään. He toden totta olivat samaa verta. Hän painoi päänsä pojan paksuun tukkaan ja veti sieraimiinsa makean järiveden tuoksua.

Enää hän ei ollut varma, laskiko vai nousiko päivä peltojen yllä. Oliko sen väliäkään. Kesäyössä kasvit versoivat välittämättä päivän kulusta, hämärässäkin kasvoi elämää. He kuuntelivat, kuinka suvi kiskoi kasvustoja maasta ja houkutteli versot kohti valoa. Eivät hekään olleet yksin yössä.